

1. 1990EKO IKERKETA GALDERAK...

- a) **zein hitz-mota eta zein adinetatik aurrera** dakite haurrek hizkuntza (hiztegia, gramatika) helduek bezala erabiltzen?
- b) **zein adinetatik aurrera** dakite haur elebidunek **bi hizkuntza** erabiltzen
- 0, 2, 5... urterekin?
 - ... hasierako **nahasmen aroaren** ondoren?
- c) **haur elebakarrek bezala** ikasten al dituzte, haur elebidunek hizkuntzak? eta **biak**?

3

2. HIZKETAREN IKERKETA LONGITUDINALA

- **Datu-bilketa** (1988-1995):
 - Prozedura: haurrak guraso-etxekoekin hizketan bidez hartu, ia hamabostero, **bi urte aurretik** - 4 urte arte edo gehiago
 - Partehartzaileak:
 - Lau mutiko bizkaitar
 - O: bi gurasoek euskaraz
 - M: guraso batek euskaraz eta besteak gaztelaniaz bakarrik
 - P: bi gurasoek euskaraz eta zaintzaileak gaztelaniaz
 - J: bi gurasoek euskaraz, baina hizkide gaztelaniadunak inguruan
 - Neska-mutil nafarrak
 - E eta B: 2 gurasoek euskaraz
- Datuen prestaketa eta azterketa
- Tesi-defentsak UPV/EHU eta Hamburg U.:

Barreña 1993, Ezeizabarrena 1995, Elozegi 1997, Zubiri 1998, Larrañaga 1998, Almgren 2000, Kintana 2010

4

2. HIZKETAREN IKERKETA LONGITUDINALA

- M haurraren adibideak:
- 1;09 heme:tau (=hemen ez dau)
- 1;11 hau apu(r)tu **da**
- 2;00 apurtu **e(g)in da**
- 3;00 ta ta hau kotxie konpondu **oztan** aitatzok
- 3;06 nik badakit **eitten**

5

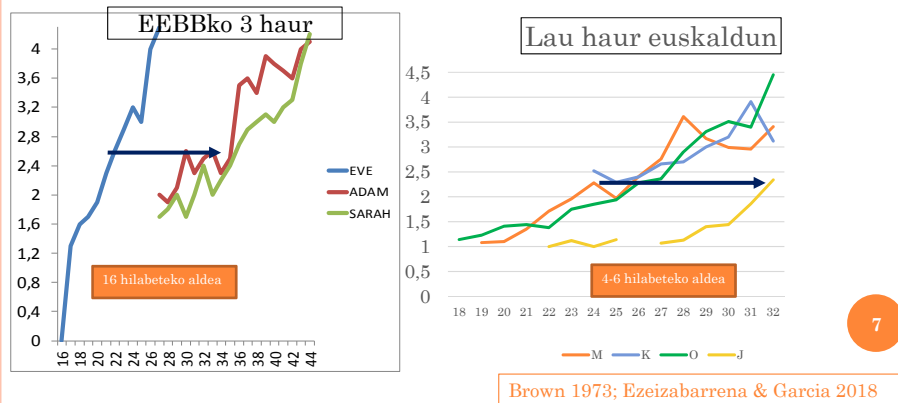
2. IKERKETA LONGITUDINALA: EMAITZAK

1. Adin berarekin ez bada ere, **urrats jakinak** igarotzen dituzte haur euskaldun guztiek 18 hilabete eta 4 urteak bitartean:
 - aditz-morfologian:
 - *da, dut > diot > nion*
 - *-tu > -tzen > -ko*
 - deklinabideko kasu-marketan
 - *non > nora > nori > noraino...*
 - esaldien luzeran : hitz 1 > 2 > 3-4...
 - *apu(r)tu > apu(r)tu da > apur(r)tu in da hori*
 - konplexutasunean: perpaus bakun > konplexu
 - *badakit > badakit [eitten]*

6

2. IKERKETA LONGITUDINALA: ESALDIEN LUZERA

- Haur batzuk besteak baino 8-12 hilabete lehenago hasten dira 2, 3, 4... hitzeko esaldiak ekoizten euskaraz baina beste hizkuntzetan ere bai.

7

2. IKERKETA LONGITUDINALA: KASU MARKAK

Deklinabide markak hurrenkera berean hasten dira erabiltzen, etxean txikitatik euskara bakarrik, zein euskara eta gaztelania erabiltzen duten haurrek.

Sei haurren kasu markak era emankorrean erabiltzen hasteko adinak

	B	E	O	M	P
-n lokatiboa <i>etxean</i>	1;06	1;11	1;11	1;09	2;02
-ri datiboa <i>txakurrari</i>	1;09	2;03	2;00	2;01	2;03

8

2. IKERKETA LONGITUDINALA: ASPEKTU MARKAK

- Aditzaren aspektu markak ere ez dituzte bi hurrek garai berean ekoizten, baina *-tu* > *-tzen* > *-ko*

1. Taula. M eta O hurren aspektu marken ekoizpena 2;06 bitartean

adina	BURUTU -i,-n,tu		EZ- BURUT U -t(z)en		IRREALIS -ko, -go	
	M	O	M	O	M	O
1;09	2					
1;10	2					
1;11	6		2			
2;00	17	1	1		2	
2;01	6	3	1			
2;02	16	3	2			
2;03	17	3	3	1	1	
2;04	14	4	7	2	4	3
2;05	19	19	1	6	7	

Adibide batzuk:

- hau apu(r)tu da* M 1;11,06
- eta kausiko* (=ez da jausiko) M 2;00
- takuten* (=ez da ikusten) M 2;01
- argia izetu da* O 2;01
- bai kausten da* O 2;04
- ez da bizikleta jausiko* O 2;05

Almgren & Garcia 2013n baina Almgren & Idiazabal (2001); Almgren & Barreña (2005) tik hartuak

3. HIZKETAREN IKERKETA TRANSBERTSALA: KGNZ

Estatu Batuetan 1993an sortutako tresna: MacArthur-Bates CDI,

- Gurasoen informazioan oinarritutako metodoa
- 100 hizkuntzatarara egokituta

3. HIZKETAREN IKERKETA TRANSBERTSALA: KGNZ

Hiru galdetegi:

KGNZ I. 8-15 h. **Hiztegia** (zenbat hitz ulertu + esan) eta **keinuak**

KGNZ II. 16-30 h. **Hiztegia** (zenbat hitz esan) eta **gramatika** (esaldien luzera, morfologia, konplexutasuna...)

KGNZ III. 30-50 h. **Hiztegia** eta **gramatika** (esaldien luzera, morfologia, konplexutasuna...)

11

Barreña et al. 2008, Garcia et al. 2014

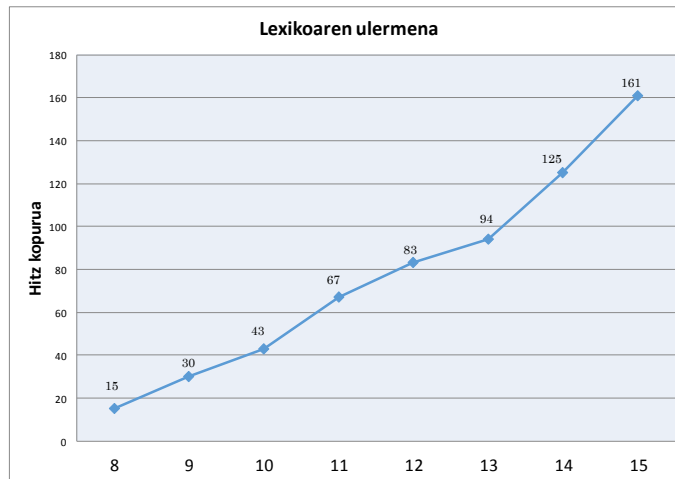
3a. KGNZREN HELBURUAK

- Garapenaren **deskripzioa**
- **Diagnostiko tresna izatea**
- Garapenean eragina duten **faktoreak** aztertzea.

12

Barreña et al. 2008

3b. KGNZ: LEXIKOAREN ULERMENA (8-15 HILABETE)

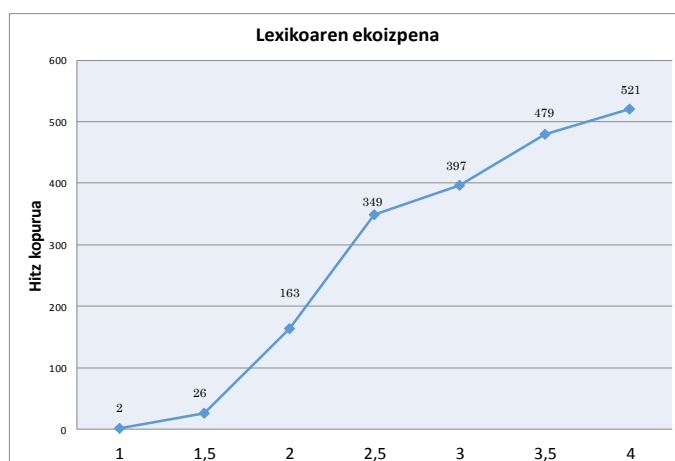

Adina: hilabeteak

13

Barreña et al. 2008

3b. KGNZ: LEXIKOAREN EKOIZPENA (1 – 4 URTE)

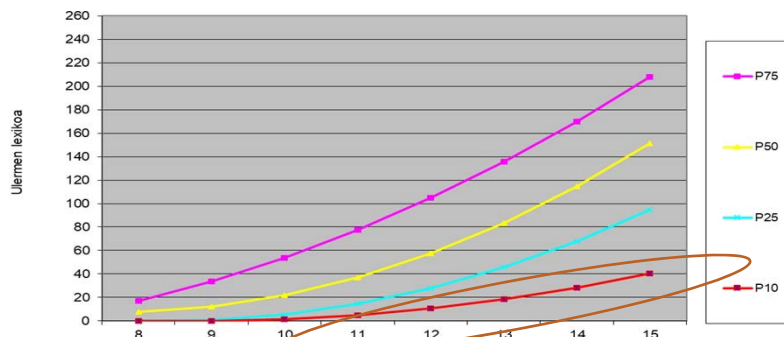

Adina: urteak

14

Ezeizabarrena et al. 2013

3b. KGNZ: DIAGNOSIA

Adina: hilabeteak

	8	9	10	11	12	13	14	15
P75	17	33	54	77	105	135	170	208
P50	8	12	22	37	58	83	115	151
P25	1	1	5	14	28	46	68	95
P10	0	0	1	5	10	18	28	40

15

GARAPENEAN ERAGINA DUTEN FAKTOREAK:
INPUTA

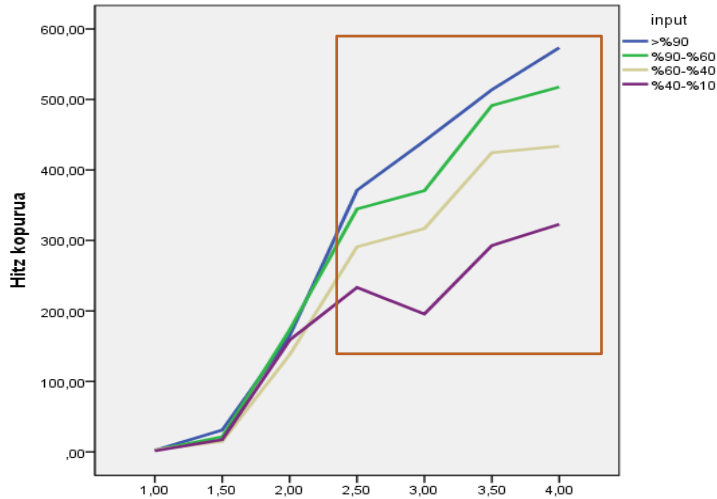
Galdera adibidea:

Ondoko pertsonekin zenbat denbora egiten du haurrak eta zein hizkuntza erabiltzen du?

	zenbat ordu egunean?	zenbat egun astean?	zein hizkuntza?
☐ Aita	-----	-----	-----
☐ Ama	-----	-----	-----
☐ Irakaslea	-----	-----	-----
☐ Zaintzailea	-----	-----	-----
☐ Besteren bat, zein?	-----	-----	-----
☐ Besteren bat, zein?	-----	-----	-----

16

3b. KGNZ: ETXEKO HIZKUNTZAREN ERAGINA

Adina: urteak

17

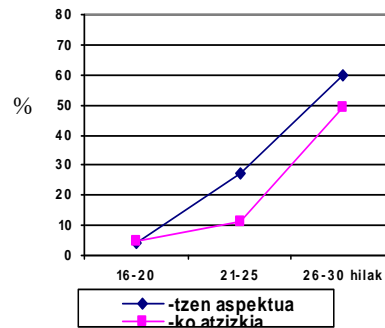
Ezeizabarrena et al. 2013

4. BI METODO HELBURU BERERAKO

1. Taula. M eta O haurren aspektu marken ekoizpena 2;06 bitartean

adin	BURUTU -i,-n,tu		EZ- BURUT U -t(z)en		IRREALI S -ko, -go	
	M	O	M	O	M	O
1;09	2					
1;10	2					
1;11	6		2			
2;00	17	1	1		2	
2;01	6	3	1			
2;02	16	3	2			
2;03	17	3	3	1	1	
2;04	14	4	7	2	4	3
2;05	19	19	1	6	7	

1. Grafika: Aspektu marken ekoizpena 16-30 hilabete bitarteko haurren artean. KGNZ datuak.

Almgren & Garcia, 2013, prentsan

5. ONDORIOAK

- Metodo biak bat datoz erakustean
 - adin bereko haurren artean aldeak egon arren
 - zenbait garapen-urrats hurrenkera jakin batean gertatzen direla
- KGNZ tresnak
 - hizkuntza-arazo izateko arriskuan dauden haurrak identifikatzen lagun dezake.
 - erakutsi du, elebkarrek eta elebidun guztiek ez dituztela abiadura berean bereganatzen hizkuntza bakoitzaren osagaiak, aldeak baitaude hizkuntza gehiago/gutxiago erabili 26 hilabetetik aurrera
- → EZ da EGOKIA hizkuntza BAKARRA kontuan izatea, haurraren hizkuntza gaitasuna neurtzeko garaian. → eta gutxiago diagnosi klinikoan!!
- Ikerketa-galdera berriak: Zertan hobetu litezke haurren hizkuntza-garapena neurtzeko modu eta tresnak?

19

○ Eskerrik asko

- Ikerketa guztietan parte-hartutako haur, guraso, zainzaile, irakasle eta haurzaindegietako arduradunei.
- Eusko Jaurlaritzari (IT983-16)
- UPV/EHUri
- UEUri

20

BIBLIOGRAFIA

- Almgren, M. & Barreña, A. 2005. El desarrollo de la morfología de futuro en castellano y euskara en niños monolingües y bilingües. *Cognitiva* 17 (2), 127-142.
- Almgren, M. & Idiazabal, I. 2001. "Past tense forms, discourse context and input features in bilingual and monolingual acquisition of Basque and Spanish". In J. Cenoz & F. Genesee (eds.) *Trends in Bilingual Acquisition*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins, 107-130.
- Almgren, M. & García, I. 2013. La adquisición de aspecto y tiempo en euskera en relación al grado de input. *VII Congreso Internación de la Asociación para el Estudio de la Adquisición del Lenguaje (AEAL)*, 4-6 Septiembre, 2013, Bilbao.
- Barreña, A.; I. García; M.J. Ezeizabarrena; M. Almgren; N. Arratibel; I. Olano; J. Barnes; A. Petuya; A. Colina. 2008, *MacArthur-Bates komunikazio garapena neurtzeko zerrenda euskarara egokitua. Erabiltzaileentzako gida eta eskuliburu tekniko*. [Inventario para la medición del desarrollo comunicativo adaptado al euskara. Guía y manual técnico para el usuario]. Bilbo: Udako Euskal Unibertsitatea. ISBN: 978-84-8438-177-8
- Brown, R. 1973. *A First Language. The early stages*. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Ezeizabarrena, M.J.; Barnes, J.; García, I.; Barreña, A. & Almgren, M. 2013, "Using Parental Report Assessment for Bilingual Preschoolers: the Basque experience". In V. C. Mueller Gathercole (ed.), *Solutions for the Assessment of bilinguals*. Clevedon: Multilingual Matters, 57-80.
- Ezeizabarrena M.J.; García, I. 2018, "Length of Utterance, in Morphemes or in Words?: MLU3-w, a Reliable Measure of Language Development in Early Basque". *Frontiers of Psychology* 8: 2265-. DOI: 10.3389/fpsyg.2017.02265.
- García, I.; Barreña, A.; Ezeizabarrena, M.J.; Almgren, M.; Arratibel, N. & Barnes, J. 2014, "Haur euskaldunen komunikazio garapena neurtzen 30-50 hilabete bitartean: MacArthur-Bates CDI-III tresnaren euskal bertsioa. *Uztaro* 88, 33-72.